

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

Özgür Mustafa ÖMÜR*
Adnan GERÇEK**

Öz

Ülkelerin vergi sisteminde gelir ve harcama vergileri genellikle mali fonksiyonu sağlamaya yönelik olarak kullanılırken, servet vergileri daha çok sosyal amaçları gerçekleştirmeye yöneliktir. Servet vergileri devlete gelir sağlamanın ötesinde, toplum içindeki mali dengesizlikleri düzeltme, vergilemede adalet ve eşitliği sağlama, gelir ve harcama vergilerini tamamlama ve servet verimliliğini artırarak ekonomik etkinliği sağlama gibi birçok fonksiyonu da bulunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde ve Türkiye’de alınan servet vergilerini karşılaştırmak, daha sonra üye ülkelerde servet vergilerinin payı en yüksek olan ülkeleri tespit etmek ve son olarak bu ülkelerde servet vergilerini inceleyerek ülkemiz için çıkarımlar yapmaktır.

Elde edilen bulguların sonucuna göre, AB ülkelerine kıyasla emlak vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payı oldukça düşük olan Türkiye’de bu verginin oranlarını artırarak veya yeni uygulamalara gidilerek daha fazla vergi tahsil etme potansiyeli vardır. Veraset ve intikal vergisi ise çoğu AB ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de çok düşük düzeydedir. Ülkemizde MTV gelirleri çoğu AB ülkesine göre yüksektir fakat bu verginin AB ülkelerinde olduğu gibi çevreye duyarlı bir biçimde yeniden düzenlenmesinde yarar vardır.

Anahtar Kelimeler: vergi, servet vergileri, emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, veraset ve intikal vergisi

A Comparative Analysis on the Wealth Tax In Turkey and The European Union Countries

Abstract

Income and expenditure taxes usually serve a financial function within a country's tax system, while wealth taxation is more about realizing social goals. The wealth taxes have many functions such as correcting the financial imbalances within the society, providing justice and equality in taxation, supplementing the income and expenditure taxes, and contributing to economic performance by increasing wealth efficiency.

* Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi Alucra Turan Bulutçu MYO, Uludağ Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, zgr_mstf@hotmail.com.

** Prof. Dr. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, agercek@uludag.edu.tr.

The purpose of this study is to make a comparison between wealth taxes in the European Union (EU) countries and Turkey, to identify the countries with the highest share of wealth taxes among member countries, and to draw implications for our country by examining country-wise wealth taxes.

Findings of the study show that the share of real estate tax in total tax revenues is relatively low in Turkey compared to the EU countries, and there is a potential to collect more taxes by increasing the rate of this taxation or adopting new policies. Inheritance and transfer tax rates are very low in our country as in most EU countries. MVT revenues in our country are higher than most EU countries but it would be useful to rearrange this tax in an environmentally conscious way as the EU countries do.

Keywords: *tax, wealth taxes, estate tax, motor vehicles tax, inheritance and transfer tax*

Giriş

Vergi geçmişten günümüze devletlerin faaliyetlerini sürdürebilmesi için çok önemli bir yere sahiptir. Günümüzde verginin, devletin finansman ihtiyacını (mali fonksiyon) sağlamanın yanı sıra birçok fonksiyonu vardır. Bu fonksiyonlar arasında temel iktisadi hedeflere ulaşmak (iktisadi fonksiyon) ve gelir dağılımında adaleti sağlamak (sosyal fonksiyon) yer almaktadır. Ülkeler yükümlülerden vergi alırken belli kriterleri göz önünde bulundurmaları gerekir. Bu kriterlerin başında mali güç gelmektedir. Mali güce göre vergi almak, yükümlülerden vergi alırken onların ödeme güçlerine dikkat etmek anlamına gelir. Yükümlülerin ödeme gücünün göstergesi de elde ettikleri gelir, yaptıkları harcama ve sahip oldukları servettir. Bu yüzden ülkeler yükümlülerden gelir, harcama ve servet üzerinden vergi almaktadır.

Gelir ve harcama üzerinden alınan vergiler, verginin mali fonksiyonunu sağlamaya yönelik iken servet üzerinden alınan vergiler daha çok sosyal fonksiyonu sağlamaya yöneliktir. Bu nedenle servet üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı gelir ve harcama vergilerine göre daha düşüktür. Bu çalışmanın amacı Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerde ve Türkiye’de servet vergilerinin, toplam vergi gelirleri ve GSYH içindeki paylarını araştırmak ve AB üyesi ülkeler içinde topladığı servet vergilerinin payı en yüksek ülkeler olan Birleşik Krallık, Fransa ve Belçika’da servet üzerinden alınan vergileri detaylı incelemektir. Ayrıca bu ülke uygulamalarından Türkiye’deki servet vergileri ile ilgili çıkarımlar

yapmaktır. Bu kapsamda çalışmada önce servet vergilerinin amacı üzerinde durulacaktır. Daha sonra AB'ye üye ülkelerde servet vergilerinin görünümüne bakılacak, bu ülkeler arasında bir karşılaştırma yapıldıktan sonra servet vergi gelirleri bakımından önce çıkan ülkeler tespit edilecek ve bu ülkelerdeki servet vergisi uygulamaları hakkında inceleme yapılacaktır. Bu tespitlerden sonra ise Türkiye'deki servet vergisi uygulamaları incelenecek ve AB ülkelerinde servet vergi gelirleri bakımından öne çıkan ülkelerin servet vergisi uygulamaları ile Türkiye'deki uygulamalar arasında bir karşılaştırma yapılacaktır.

1. Servet Vergilerinin Vergi Sistemi İçindeki Yeri ve Önemi

Geçmiş dönemlerde ülkelerin vergi sistemleri içinde büyük önem taşımış olan servet vergilerinin günümüzdeki önemi, başka bir ifadeyle bu vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı son derece düşüktür. Bugünkü modern vergi sistemleri, esas itibarıyla gelir üzerinden alınan vergilerle gider vergilerine dayanmaktadır (Pehlivan, 2015: 124). Servet üzerinden alınan vergiler günümüzde hiçbir ülkede gelir ve harcama üzerinden alınan vergiler kadar yaygın ve popüler olmamıştır. Dünya üzerindeki her ülke hem gelir (gelir vergisi ve kurumlar vergisi gibi) hem de harcama (KDV, ÖTV ve Gümrük vergileri gibi) vergilerini kullanmakta ve bu iki vergi türü çoğu ülkenin vergi gelirlerinin temelini oluşturmaktadır. Servet vergilerinden elde edilen gelirler ise bu iki temel vergi türünün oldukça gerisinde kalmaktadır (Chatalova ve Evans, 2013: 434-435).

Servet vergilerinin devlete gelir sağlamanın ötesinde, toplum içindeki mali dengesizlikleri düzeltmek, vergilemede adalet ve eşitliği sağlamak, gelir ve harcama vergilerini tamamlamak, kontrol etme ve servet verimliliğini artırarak ekonomik etkinliği sağlamak gibi sosyal işlevleri de bulunmaktadır (Öz vd., 2014: 2). Servet vergilerinin, kişiler arasında gelir ve servet dağılımındaki dengesizliklerin büyük boyutlara ulaşmasını engelleyebilecek olması vergi sisteminin içinde sürekli bulunmasının bir sebebini oluşturmaktadır. Maddi servet zenginliğin en önemli göstergesi kabul edildiğinden, bu vergiler vergi psikolojisine uygun düşmektedir (Erdem vd., 2012: 195). Servet vergisinin bir diğer amacı ise gelir vergisinin yanı sıra uygulanan bir servet vergisinin önemli bir denetim fonksiyonu görevi üstlenmesidir. Yükümlülerin vergiye tabi geliri beyannamelerinde tam olarak bildirmemeleri nedeniyle, gelir vergisi birçok durumda vergiye tabi geliri tam ve güvenilir bir biçimde kavrayamaz. Eğer gelir vergisinden kaçırılmış olan matrahlar servetin

oluşturulmasında kullanılmış ise, yükümlülerin servet vergisi beyannamelerinde gösterecekleri servetleri ile daha önce beyan ettikleri gelirleri arasında bir ilişki kurularak gelir vergisi beyanı dolaylı bir biçimde denetlenebilir. Böylece beyan dışı bırakılan gelirler servet beyannamesi ile ortaya çıkarıldıktan sonra ayrıca gelir vergisine tabi tutulabilir (Turhan, 1998: 175).

Servet vergilerinin gelir ve harcama vergilerine kıyasla daha az yaygın olması şaşırtıcı bir sonuç değildir. Çünkü servet vergileri hem ekonomik büyüme üzerinde hem de girişimci faaliyetler üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Ayrıca servet vergilerinin en büyük sorunu idari uygulama (özellikle değerlendirme ve bildirme) sorunudur. Bu yüzden servet vergileri açık bir evrensel vergi politika aracı değildir (Chatalova ve Evans, 2013: 435).

Özetle, vergi adaletini sağlamak açısından gelir ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin yanında serveti de vergilendirmek gerekmektedir. Bir vergi sistemi, servet unsurlarının da vergilendirilmesiyle ancak tamamlanabilir. Servet vergileri devletin mali ve ekonomik amaçlarını gerçekleştirmekten öte toplum içinde yaşayan bireylerin çok keskin servet farklılıklarını ortadan kaldırmak üzere öncelikle sosyal amaç güden vergiler olması bakımından önemlidir (Öz vd., 2014: 2).

2. Avrupa Birliği Ülkelerinde Servet Üzerinden Alınan Vergiler

The International Monetary Fund (IMF) ve the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) ve AB gibi kuruluşlar servet üzerinden alınan vergileri; gayrimenkuller üzerinden senelik olarak alınan vergiler, sahip olunan net servet üzerinden yıllık olarak alınan vergiler, veraset ve intikal vergisi, finans ve sermaye işlemleri (gayrimenkul transferleri de bu işlemlere dâhil) üzerinden alınan vergiler ile araç, makine ve ekipmanlar gibi taşınır mallar üzerinden senelik olarak alınan vergiler olmak üzere beş gruba ayırmaktadır (Un-Habitat, 2013: 1). Türkiye’de ise servet vergileri gayrimenkuller (bina, arazi ve arsalar) üzerinden alınan Emlak Vergisi, motorlu taşıtlar üzerinden alınan Motorlu Taşıtlar Vergisi ve servetin miras ya da miras dışı yollarla el değiştirmesi üzerinden alınan Veraset ve İntikal Vergisi olmak üzere üç gruba ayrılır.

2.1. Avrupa Birliği Ülkelerinde Servet Vergilerinin Görünümü

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

AB'ye üye ülkelerde servet vergileri, yıllık olarak düzenli bir şekilde alınan ve servete konu olan malın değeri ile alakalı olarak hesaplanan servet vergileri ile taşınmazların devir ve transfer işlemleri üzerinden bir defaya mahsus alınan diğer servet vergilerini kapsamaktadır. AB'ye üye ülkeler içinde genel olarak, her yıl düzenli olarak alınan emlak vergisi gelirleri diğer servet vergisi gelirlerine göre oldukça yüksek bir düzeydedir. Taşınmazlar üzerinden düzenli bir şekilde alınan emlak ve arazi vergileri, vergi gelirlerinin arttırılmasını planlayan AB ülkeleri politika yapımcılarının giderek artan bir ilgiyle karşı karşıyadır (GİB, 2014: 31).

AB'ye üye ülkelerde servetin transferi ve servet üzerinden alınan vergiler temel olarak üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar, veraset ve intikal vergisi, emlak ve arazi vergisi ve net servet vergisidir. İlk olarak veraset ve intikal vergisi, servet unsuru olan varlığın bir kişiden başka kişiye transfer işlemi karşılığında vergilendirilmesidir. Bu vergilerden, veraset vergisi AB'ye üye 20 ülkede, intikal vergisi ise 21 ülkede kullanılmaktadır. AB ülkelerinde veraset ve intikal vergisinde muafiyetler geniş çapta olduğu için, verginin tabanının geniş olması ve tarifesinin de yüksek olmasına rağmen, bu vergiden elde edilen gelir nispeten daha düşüktür (European Commission, 2014: 1).

Emlak vergisi üye ülkelerin her birinde tahsil edilen bir vergidir. AB'ye üye ülkelerin çoğunda hem gayrimenkul (ev, arsa gibi) sahiplerinden yıllık düzenli olarak vergi alınır, hem de gayrimenkullerin transferi üzerinden vergi alınmaktadır. Vergi oranları genel olarak nispeten düşüktür fakat vergiden muafiyet ve istisnalar da son derece azdır. Bu vergi hakkındaki temel sorun ise sahip olunan gayrimenkulün gerçek değerinin belirlenmesidir (European Commission, 2014: 1).

Maliye uzmanları, gayrimenkuller üzerinden alınan vergilerin tahsilinin yerel yönetim kuruluşları için daha elverişli olacağını ifade ederler. Çünkü yerel yönetim kuruluşlarının hizmetlerinden genellikle mülklerin sahipleri veya kiracıları yararlanır. Yerel yönetim kuruluşlarının elde ettikleri vergi gelirleriyle yapabileceği kamu harcamaları arazilerin değerini arttırabilir. Bu gelir kaynağının tahsisi ile yerel yönetim kuruluşlarına yerel özerklik vaat edilmiş olur. Yerel yönetim kuruluşları da ihtiyacı olan finansal kaynağın önemli bir bölümünü bu vergilerden temin eder (Un-Habitat, 2013: 1-2).

Net servet üzerinden vergi alınması AB ülkeleri arasında ender bir durumdur. Üye ülkelerin bazılarında belirli mallara sahip

olunması karşılığında (özellikle çevresel amaçlar ile) vergiler alınmasına rağmen, sadece AB'ye üye 3 ülkede hem gerçek hem de tüzel kişilerde vergi matrahı olarak sahip olunan net servet kullanılır. Bu verginin matrahı yüksek bir sınırın üzerindeki serveti kapsadığı için yükümlülerin oldukça düşük bir oranı net servet vergisinden sorumludur. Bunun sonucu olarak bu vergiden oldukça düşük oranda gelir sağlanmış olur (European Commission, 2014: 1).

Teorik olarak çekici gelmesine rağmen, net servet üzerinden yıllık olarak vergi tahsil eden ülkelerin sayısı geçmişe nazaran daha azdır. Bu vergiyi günümüzde kullanan Avrupa ülkeleri arasında Fransa, Lüksemburg (sadece şirketler üzerinde), Norveç ve İsviçre yer almaktadır. Fakat Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Lüksemburg (şahıslar üzerinden aldığı), Hollanda, İspanya ve İsveç gibi ülkeler daha önce bu vergiyi kullanmalarına rağmen günümüzde vergi sistemlerinden kaldırmıştır (Un-Habitat, 2013: 11). Net servet üzerinden alınan vergiler son yıllarda önemini kaybetmiştir. Son 20 yıl içerisinde birçok Avrupa ülkesi bu vergiyi uygulamaktan vazgeçmiştir. Bunun en önemli sebeplerinin başında bu vergide muafiyet ve istisnaların düzgün belirlenemediği ve bu verginin yatırım kararlarını ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemesidir. Sermaye hareketliliğinin artması da sebeplerden bir tanesidir (McDonnell ve TASC, 2013:5).

Gayrimenkullerin transferleri üzerinden alınan vergiler ile finans ve sermaye işlemleri üzerinden alınan vergilerin kullanımı AB ülkeleri arasında yaygındır. Üye ülkelerin 23'ünün vergi sisteminde bu vergiler yer almaktadır (Un-Habitat, 2013: 11). Finansal İşlemler Vergisi, finansal piyasalarda gerçekleştirilen finansal işlemler (finansal araçların alım-satımı gibi) üzerinden alınan bir vergidir. Bu verginin kapsamına hisse senedi, tahvil ve türev ürün alım-satımları gibi her tür para cinsinden gerçekleştirilen işlemler girebilmektedir. Vergi çoğu ülkede elde edilen kazanç veya değer artışı üzerinden değil, işlem değeri üzerinden alınmaktadır (Güler vd., 2012: 18). Gayrimenkullerin transferleri üzerinden alınan vergiler ise, gayrimenkulün her el değiştirmesi aşamasında alıcı ya da satıcılardan tahsil edilmektedir.

2.2. Avrupa Birliği Ülkelerinde Servet Vergilerinin GSYH İçindeki Payı

AB ülkelerinde servet üzerinden alınan vergilerin neler olduğunu değerlendirdikten sonra, bu vergilerin ülke ekonomilerine olan katkısını iyi görebilmemiz için GSYH ve toplam vergi gelirleri

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

İçindeki paylarını incelememiz gerekmektedir. Bu şekilde AB ülkeleri içinde servet vergileri ile ekonomiye en çok katkı sağlayan ülkelerin hangileri olduğunu daha iyi görebilir ve bu ülkelere için çıkarımlar yapabiliriz.

Tablo 1: AB Üyesi Ülkelerde 2006 - 2015 Yılları Arasında Servet Vergilerinin GSYH İçindeki Payı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avusturya	0.57	0.56	0.53	0.53	0.53	0.51	0.56	0.73	0.61	0.6
Belçika	3.12	3.06	3.03	2.93	3.08	3.14	3.26	3.49	3.54	3.5
Çek Cum.	0.40	0.40	0.38	0.36	0.41	0.51	0.51	0.47	0.45	0.4
Danimarka	1.82	1.81	1.91	1.83	1.85	1.90	1.80	1.85	1.88	2.0
Estonya	0.25	0.22	0.29	0.34	0.35	0.31	0.33	0.31	0.30	0.3
Finlandiya	1.07	1.08	1.06	1.05	1.12	1.09	1.18	1.28	1.32	1.4
Fransa	3.35	3.34	3.23	3.30	3.51	3.62	3.76	3.80	3.89	4.1
Almanya	0.85	0.87	0.83	0.83	0.81	0.85	0.88	0.92	0.86	1.1
Yunanistan	1.62	1.65	1.68	1.90	1.52	2.34	2.50	2.61	1.92	2.0
Macaristan	0.82	0.80	0.85	0.82	1.16	1.13	1.23	1.30	1.30	1.3
İrlanda	2.69	2.42	1.77	1.46	1.44	1.66	1.78	2.07	2.26	1.5
İtalya	2.04	2.02	1.79	2.60	2.02	2.20	2.70	2.72	2.55	2.8
Lüksemburg	3.40	3.54	2.76	2.60	2.70	2.65	2.75	2.81	2.96	3.3
Hollanda	1.70	1.68	1.55	1.40	1.39	1.23	1.09	1.24	1.4	1.4
Polonya	1.45	1.44	1.43	1.35	1.32	1.29	1.34	1.39	1.4	--
Portekiz	1.19	1.30	1.19	1.08	1.08	1.10	1.05	1.14	1.25	1.3
Slovakya	0.43	0.39	0.37	0.42	0.41	0.41	0.44	0.45	0.44	0.4
Slovenya	0.60	0.59	0.56	0.58	0.61	0.60	0.6	0.64	0.63	0.6
İspanya	3.16	2.94	2.26	1.96	1.96	1.89	2.0	2.20	2.32	2.4
İsveç	1.35	1.10	1.0	1.04	1.04	1.00	1.02	1.09	1.06	1.1
B.Krallık	4.25	4.28	3.96	3.94	3.94	3.88	3.90	4.05	4.11	4.1

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

Yukardaki Tablo 1’de AB üyesi ülkelerde 2006 ve 2015 yılları arasında servet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payı yüzdesel olarak gösterilmektedir. Tablo 1’deki verilere göre AB üyesi ülkeler içerisinde servet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payının en yüksek olduğu ülke % 4 ortalamasıyla Birleşik Krallık’tır. Bu ülkeyi özellikle son yıllarda % 3.5’in üzerine çıkan Fransa ve Belçika izlemektedir. Servet üzerinden alınan vergilerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla içindeki payının en düşük olduğu ülkeler ise; Estonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya ve Avusturya’dır. Bu ülkeleri % 1’e yaklaşan ortalama oranıyla Almanya takip etmektedir.

Aşağıdaki Tablo 2’de ise 2006 ile 2015 yılları arasında AB üyesi ülkelerin servet unsurundan sağladıkları gelirlerin toplam vergi gelirlerine oranı verilmiştir.

Tablo 2: AB Üyesi Ülkelerde 2006 – 2015 Yılları arasında Servet Vergilerinin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avusturya	1.40	1.37	1.27	1.29	1.29	1.25	1.33	1.70	1.41	1.3
Belçika	7.30	7.18	7.04	6.95	7.25	7.31	7.40	7.82	7.93	7.8
Çek Cum.	1.17	1.17	1.13	1.11	1.27	1.52	1.50	1.37	1.34	1.1
Danimarka	3.92	3.90	4.25	4.04	4.10	4.18	3.88	3.88	3.70	4.2
Estonya	0.80	0.70	0.93	0.98	1.05	0.98	1.03	0.96	0.92	0.8
Finlandiya	2.52	2.60	2.56	2.56	2.73	2.58	2.77	2.93	3.02	3.3
Fransa	7.78	7.88	7.64	7.98	8.45	8.44	8.52	8.44	8.60	8.9
Almanya	2.46	2.49	2.34	2.29	2.32	2.37	2.43	2.51	2.39	2.9
Yunanistan	5.33	5.32	5.45	6.18	4.75	6.96	7.23	7.57	5.36	5.3
Macaristan	2.24	2.01	2.16	2.10	3.10	3.10	3.18	3.40	3.39	3.3
İrlanda	8.68	7.95	6.20	5.28	5.25	6.07	6.36	7.13	7.58	6.4
İtalya	5.03	4.86	4.30	6.19	4.83	5.26	6.16	6.21	5.85	6.4
Lüksemburg	9.36	9.68	7.43	6.67	7.10	7.00	7.10	7.33	7.84	8.9
Hollanda	4.66	4.68	4.24	3.96	3.84	3.43	3.03	3.38	3.9	3.8
Polonya	4.28	4.15	4.16	4.29	4.22	4.04	4.17	4.35	4.4	--
Portekiz	3.79	4.06	3.74	3.61	3.51	3.40	3.2	3.31	3.64	3.8
Slovakya	1.49	1.33	1.27	1.45	1.46	1.42	1.53	1.46	1.41	1.3
Slovenya	1.58	1.58	1.54	1.60	1.65	1.63	1.70	1.74	1.71	1.7
İspanya	8.75	8.04	6.98	6.59	6.57	6.02	6.26	6.73	6.98	7.1
İsveç	2.94	2.44	2.32	2.36	2.40	2.35	2.39	2.54	2.49	2.4
B. Krallık	12.3	12.5	11.6	12.1	12.0	11.5	11.8	12.3	12.6	12.5

Kaynak:<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

Tablo 2'deki verilerden de anlaşılacağı üzere AB üyesi ülkelerde servet vergilerinin toplam vergi gelirleri içindeki payı oldukça sınırlıdır. Tüm üye ülkelerden sadece Birleşik Krallık % 10'un üzerinde bir orana sahiptir. Bu ülkeyi son yıllar itibariyle servet gelirleri oranını düzenli bir şekilde artıran Fransa (2015 yılı %8.9) ve Belçika (2015 yılı %7.8) takip etmektedir. Lüksemburg'un da dalgalı olsa da (2015 yılı %8.9) toplam vergi gelirleri içinde servet vergisi gelirlerinin oranı yüksektir. Üye ülkeler arasında en düşük orana sahip olanlar ise Estonya (%0.92), Çek Cumhuriyeti (%1.34) ve Avusturya (%1.41)'dir.

2.3. Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Servet Vergileri

AB üyesi ülkelerde toplam servet vergileri açısından diğer ülkelere kıyasla öne çıkan ülkeler arasında Birleşik Krallık, Fransa ve Belçika yer almaktadır. Bu başlıkta bu ülkelerde servet üzerinden alınan vergiler incelenecektir.

2.3.1. Birleşik Krallık

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

Birleşik Krallık'ta kullanılan servet vergilerinden birisi veraset ve intikal vergisidir. Vergiyi doğuran olay vergiye konu olan servetin miras ya da bağışla el değiştirmesi ve ilgili varlığın 10 yıl güvenliğinin sağlanmasıdır. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı %0.54 ve GSYH içindeki oranı %0.20'dir. Vergi tarifesi %8 ile %40 arasında değişmektedir (European Commission, 2014: 390-400).

Diğer vergiler ise emlak pulu vergisi ile gayrimenkuller üzerinden alınan belediye vergisidir. Merkezi yönetim tarafından tahsil edilen damga ve toprak vergisi emlağın transferi karşılığında malın alıcısı tarafından ödenir. Gayrimenkulün satış fiyatı üzerinden artan oranlı tarifeye göre hesaplanır. Vergi tarifesi, arsa fiyatına göre % 1-15 arasında (125.000 Euro'ya kadar % 0) değişmektedir. Arazi ve tarlada ise vergi tarifesi malın fiyatına ve yıllık kira bedeline göre %1-4 arasında değişmektedir. Bu vergisinin, toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 1.16 ve GSYH içindeki oranı % 0.42'dir. Belediye vergisi ise yerel yönetimler tarafından, sınırları içinde yer alan konutların içinde yaşayanlardan veya sahiplerinden tahsil edilir. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 4.55 ve GSYH içindeki oranı % 1.66'dır. Ödenecek vergi miktarı konutun değerine göre önceden belirlenmekte ve 456-3.393 Euro arasında değişmektedir (European Commission, 2014: 390-400). İngiltere'de net servet üzerinden vergi alınması, girişimcilik ruhuna aykırı ve sermaye birikimine engel olacağı için vergi sistemi içinde yer almamaktadır (Tuncer, 1964: 57).

Birleşik Krallıkta servet üzerinden alınan vergilerin yüksek olmasının sebebi gayrimenkuller üzerinden alınan Emlak Vergisidir. Hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler tarafından tahsil edilen bu verginin toplamının GSYH içindeki oranı % 2'yi geçmekte toplam vergi gelirleri içindeki oranı ise % 5.7 seviyesindedir.

2.3.2. Belçika

Belçika'da kullanılan servet vergileri içerisinde ilk olarak servetin el değiştirmesi karşılığında merkezi hükümet tarafından tahsil edilen veraset ve intikal vergisi yer almaktadır. Toplam vergi gelirleri içerisindeki oranı % 1.37 ve GSYH içindeki oranı % 0.62'dir. Veraset vergisinin matrahı ölmüş bir Belçika vatandaşının dünya çapındaki mirasının değeri veya ölmüş bir yabancı vatandaşın Belçika'da olan mirasının değeridir. Verginin tarifesi mirası kabul eden kişinin yakınlık derecesine göre farklılık gösterir. Veraset ve intikal vergisinin oranı, artan oranlı tarifeye göre % 3 ile % 80 arasında değişmektedir (European Commission, 2014: 100-112).

Belçika'da emlak ve arazi vergisi adı altında bir servet vergisi yoktur. Bunun yerine gayrimenkullerin transferleri ve satışları üzerinden tescil harcı alınır. Harcın tarifesi gayrimenkulün satış fiyatının % 10 ile 12,5 arasında değişmektedir. Toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 2.10 ve GSYH içindeki oranı % 0.95'dir. Ayrıca Belçika'daki tüm gayrimenkul sahiplerinden kişisel gelir vergisi (kadaastro geliri) tahsil edilir. Bu kadaastro geliri her yıl düzenli bir şekilde tahsil edilir. Vergi tarifesi % 0,25-0,41 arasında değişmektedir. Toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 2.69 ve GSYH içindeki oranı % 1.22'dir (European Commission, 2014: 100-112). Bu iki verginin de oranı gayrimenkulün bulunduğu yere göre belirlenmektedir. Makine ve ekipmanlar da belli durumlarda taşınmaz gayrimenkuller olarak dikkate alınmaktadır (PWC, 2015: 206).

Belçika'da servet vergilerinin oranının diğer ülkelere göre yüksek çıkmasının nedeni gayrimenkuller üzerinden alınan Tescil harcı ve Kadaastro vergisidir. Bu iki verginin GSYH içindeki oranı % 2, toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 4.8 seviyesindedir. Ayrıca Belçika'da Veraset ve İntikal vergisinden de önemli gelir (toplam vergi gelirlerinin % 1.37'si) elde edilmektedir.

2.3.3. Fransa

Fransa'da kullanılan servet vergilerinden birisi de Veraset ve İntikal Vergisi'dir. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 0,97 ve GSYH içindeki oranı % 0,42'dir. Vergi tarifesi artan oranlı yapıya göre mirasa veya bağışa konu olan malın değerine göre hesaplanmaktadır (European Commission, 2014: 197-207). Yakın akrabalar arasındaki intikaller, (her çocuk için indirim sonrası) % 5 ila % 40 arasında değişen vergiye tabidir (GİB, 2012: 38).

Fransa'da emlak ve arazi vergileri içerisinde konut vergisi, gayrimenkul vergisi, arazi vergisi ve tapu harcı yer almaktadır. Konut vergisi, merkezi yönetim tarafından her yıl 1 Ocak tarihinde konutlarda ikamet eden kiracılardan tahsil edilir ve gelirleri belediyelere aktarılır. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 1.82 ve GSYH içindeki oranı % 0.80'dir. Vergi matrahı konutların kira değeri üzerinden hesaplanır. Vergi tarifesi belediyeler tarafından belirlenen çeşitli katsayılara göre (binanın kullanım amacı gibi) hesaplanır. Gayrimenkul vergisi de merkezi yönetim tarafından tahsil edilip belediyelere aktarılır. Verginin mükellefi ise bu gayrimenkullerin sahipleridir. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 3.05 ve GSYH içindeki oranı % 1.33'dür. Verginin

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

matrahı gayrimenkullerin belirlenen kira değerinin yarısıdır. Tarife ise yerel yönetimler tarafından hesaplanır. Arazi vergisi de merkezi yönetim tarafından tahsil edilip belediyelere aktarılır. Vergi matrahı arazinin resmi sahipleridir. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 0.10 ve GSYH içindeki oranı % 0.05'dir. Verginin matrahı arazinin kira değerinin % 80'idir. Son olarak tapu harcı yerel yönetimler tarafından tahsil edilir. Fransa'da gayrimenkullerin el değiştirmesi karşılığında malı satın alan tarafından ödenir. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 1.23 ve GSYH içindeki oranı % 0.54'dür. Vergi matrahı gayrimenkulün satış fiyatıdır. Vergi tarifesi ise % 5.09'dur (European Commission, 2014: 197-207).

Fransa'da servet vergileri içinde bir de yıllık net servet üzerinden merkezi yönetim tarafından alınan varlık vergisi yer almaktadır. Bu verginin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 0.49 ve GSYH içindeki oranı % 0.22'dir. Bu vergi yılda en az 1.3 milyon Euro varlık sahibi olanlardan tahsil edilir. Vergi tarifesi ise sahip olunan net servete göre % 0.5-1.5 arasında değişmektedir (European Commission, 2014: 197-207). Eğer her bir hane halkının net varlığı 1.300.000 Euro'dan fazla ise varlık vergisi öderler. Bazı varlık türleri vergiden muaftır ve bakıma muhtaç kişiler için küçük indirimlere izin verilmektedir (GİB, 2012: 38).

3. Türkiye'de Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Avrupa Birliği Ülkeleri İle Karşılaştırılması

Bu bölümde ilk önce Türkiye servet üzerinden alınan vergiler incelenecek ve daha sonra AB ülkeleri içinde servet vergisi gelirleri bakımından öne çıkan ülkelerle Türkiye arasında servet vergi gelirleri açısından bir karşılaştırma yapılacaktır.

3.1. Türkiye'de Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Görünümü

Ülkemizde servet, ödeme gücü göstergelerinden biri olarak kabul edilmesi sonucunda, servetten ve servetin el değiştirmesinden dolayı vergilendirme yapılmaktadır. Türk vergi sistemi içinde servet üzerinden alınan vergiler; veraset ve intikal vergisi, servetin bağış ve yardım yoluyla el değiştirmesi işlemini vergilendirirken; emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi, adlarında belirtilen varlıklara sahip olma karşılığında alınmaktadır.

3.1.1. Veraset ve İntikal Vergisi

Veraset ve İntikal Vergisi, genel olarak hem veraset (bir kişinin ölümü ile mal varlığının mirasçılara geçmesi) yoluyla ve hem de sağlar arası ivazsız mal intikallerini vergilendirir. İvazsız intikal, bir kişinin mal varlığının tümünün ya da belli bir kısmının bedelsiz ve

karşılıksız olarak bir başkasına geçmesidir. Veraset ve intikal vergisi, ivazsız yollardan edinilen tüm servet unsurlarını (menkul, gayrimenkul mallar ile alacak hakları vb.) kapsadığından genel bir servet vergisidir (Öncel vd. 2014: 372). Veraset ve intikal vergisinin mükellefi veraset yoluyla veya ivazsız biçimde mal iktisap eden gerçek ve tüzel kişidir. Vergi hesaplanabilmesi için gerekli olan matrah, advolarem nitelikte belirlenmiştir. Veraset ve İntikal Vergisinin matrahı, intikal eden malların mükellefe isabet eden safi tutarıdır. Veraset ve intikal vergisinin ödeme süreleri verginin tahakkuk zamanına bağlanmıştır. Vergi tahakkukundan itibaren 3 yılda ve her yılın Mart ve Kasım aylarında olmak üzere toplam 6 eşit taksitte ödenir (Şenyüz vd., 2016: 367-378).

Ülkemizde Veraset ve İntikal vergisinin GSYH içindeki oranı % 0.02, genel bütçe vergi gelirleri içindeki payı ise % 0.10 gibi oldukça düşük seviyelerde kalmaktadır (GİB; 2016).

3.1.2. Emlak Vergisi

Ülkemizde uygulanan emlak vergisi, servet unsurlarından sadece gayrimenkuller üzerinden alınmaktadır. Vergi, bu haliyle özel bir servet vergisi niteliği taşımaktadır. Emlak vergisi kendi içinde “bina vergisi” ve “arazi vergisi” olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır (Şenyüz vd., 2016: 381).

Bina vergisinin konusunu Türkiye sınırları içinde bulunan binalar oluşturur. Yükümlüsü ise, binanın maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binaya malik gibi tasarruf eden kişilerdir. Örneğin, hazine arazisine kaçak gecekondyu yaparak oturan kişi emlak vergisinin yükümlüsüdür (Bilici, 2012: 90). Bina Vergisinin matrahı, Emlak Vergisi Kanununa göre binanın vergi değeridir (EVK md. 7). Bina vergisinin oranı ise, konutlarda binde 1, diğer binalar için binde 2'dir. Büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan; konutlar için binde 2, diğer binalar için binde 4 oranında vergi uygulanmaktadır.

Arazi vergisinin konusunu ise Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsalar oluşturur (EVK md 12). Arazi Vergisini mükellefi, bina vergisinde olduğu gibi arazinin maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa araziye malik gibi tasarruf eden kişilerdir (EVK md 13). Arazi vergisinin matrahı, Emlak Vergisi Kanununa göre tespit olunan arsa ve arazinin vergi değeridir. Arsa ve arazilerin vergi değeri, dört yılda bir takdir komisyonları tarafından belirlenir (Pehlivan, 2015: 310). Arazi vergisinin oranı ise, arazilerde

binde 1, arsalarda binde 3'tür. Büyükşehir belediye sınırları içinde vergi oranı ise arazilerde binde 2, arsalarda binde 6'dır.

Ülkemizde belediyeler tarafından tahsil edilen emlak vergisinin GSYH içindeki oranı % 0.3 seviyesinde, bu verginin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı ise % 1 seviyesindedir (stats.oecd.org).

3.1.3. Motorlu Taşıtlar Vergisi

Özellikle 1990'lı yılların sonundan günümüze kadar geçen süreçte AB içindeki birçok ülkenin motorlu taşıt vergilendirmesinde daha çevreci bir yaklaşımın benimsendiği gözlenmektedir. AB içinde çok sayıda ülke, bu yıllardan itibaren motorlu taşıtların vergilendirilmesinde CO₂ tüketimini esas alan yeni bir vergi tarifesi uygulanmaya başlamıştır. Türkiye'de ise motorlu taşıtlara bir servet unsuru olarak yaklaşmakta, motorlu taşıtın eskidikçe çevreyi daha fazla kirlettiği gerçeği henüz vergilendirme anlamında göz önüne alınmamaktadır (Yalçın, 2013: 142). Çoğu AB ülkesinde Motorlu Taşıtlar Vergisi çevre vergisi olarak nitelendirilmesine rağmen ülkemizde bu vergi servet vergileri içerisinde yer almaktadır.

Motorlu Taşıtlar Vergisi, servet unsurlarının tamamını değil, sadece kanunda sayılan motorlu taşıtları kapsamına alması nedeniyle özel servet vergisi niteliğindedir (Şenyüz vd., 2016: 399). Motorlu taşıtlar vergisinin konusunu, Karayolları Trafik Kanununa göre trafik şube veya bürolarına kayıt ve tescil edilmiş bulunan motorlu kara taşıtları, Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne kayıt ve tescil edilmiş olan uçak ve helikopterler oluşturur. Verginin mükellefi, trafik sicili ve sivil hava taşıtları sicilinde adlarına motorlu kayıt tescil edilmiş gerçek ve tüzel kişilerdir (Capital, 2016: 167). Motorlu Taşıtlar Vergisinin konusuna giren taşıtlar 2016 motorlu taşıtlar vergisi tarifelerinde yer alır. Motorlu taşıtlar vergisi her yıl belirlenen maktu oranlara göre Ocak ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenir (MTVK md.9). Ülkemizde Motorlu Taşıtlar Vergisinin GSYH içindeki oranı % 0,38 ve genel bütçe vergi gelirleri içindeki oranı % 1,93 seviyesindedir (GİB, 2016).

Ülkemizde servet üzerinden alınan vergileri inceledikten sonra bu vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payına da bakmakta yarar vardır. 2006 yılında bu pay % 3.6 seviyesinde iken 2015 yılında % 4.9'a yükselmiştir. Servet vergilerinin GSYH içindeki payına bakacak olursak 2006 yılında % 0.9 seviyesindeyken, 2015 yılında % 1.5 seviyesine yükselmiştir. Bu oranlar Birleşik Krallık, Fransa ve Belçika gibi ülkelerin oldukça gerisinde kalmasına karşın AB ülkeleri ortalamasına yakın seviyelerdedir.

Tablo 3: Türkiye’de 2006-2015 Yılları Arasında Servet Vergilerinin GSHY ve Toplam Vergi Gelirlerine Oranı (%)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam Vergi Gelirleri İçinde Oranı	3.6	3.8	3.6	3.6	4.1	4.1	4.2	4.6	4.9	4.9
GSHY’ya Oranı	0.9	0.9	0.9	0.9	1.1	1.1	1.2	1.4	1.4	1.5

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

3.3. Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Servet Vergilerinin Karşılaştırılmalı Değerlendirilmesi

Servet üzerinden alınan vergilerin içinde, her yıl alınan emlak vergisi, net servet üzerinden yıllık olarak alınan net servet vergisi, veraset ve intikal vergisi, finans ve sermaye işlemleri üzerinden alınan vergiler ve motorlu taşıt üzerinden yıllık olarak alınan vergiler yer almaktadır.

Aşağıdaki Tablo 4’de AB üyesi ülkelerde servet vergileri içerisinde önemli bir yere sahip olan emlak vergilerinin toplam vergi gelirleri içindeki payı gösterilmektedir. AB ülkeleri içinde en yüksek servet vergisi gelirin sahip ülkeler arasında yer alan Birleşik Krallık, Fransa ve Belçika ile Türkiye’yi karşılaştırdığımızda, emlak üzerinden yıllık alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payının bu ülkelere göre oldukça geride kaldığımızı söyleyebiliriz. Toplam vergi gelirleri içerisinde emlak vergisinin payı 2015 yılında Birleşik Krallıkta % 9,5, Fransa’da % 5,7 ve Belçika’da % 3,0 iken Türkiye’de ise % 1 seviyesindedir. Görüldüğü üzere AB ülkelerine kıyasla Türkiye’de emlak vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payı oldukça düşüktür. Dolayısıyla ülkemizde emlak vergisi oranlarını artırıp daha fazla vergi tahsil etme potansiyeli mevcuttur.

Tablo 4: Emlak Vergisi’nin Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Oranı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
B.Krallık	8.9	8.9	9.2	10.2	9.8	9.5	9.7	9.7	9.6	9.5
Fransa	4.8	4.8	4.9	5.6	5.6	5.6	5.6	5.7	5.7	5.7
Belçika	2.9	2.8	2.8	3.0	3.0	3.0	2.9	2.9	3.0	3.0
Türkiye	0.8	0.7	0.7	0.8	0.9	1.0	0.9	0.8	1.0	1.0

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

Tablo 5’de ise net servet üzerinden yıllık düzenli olarak alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı gösterilmektedir. Lüksemburg’da bu vergi sadece şirketlerden alınmasına rağmen toplam vergi gelirlerinin 2015 yılında % 6,9’unu oluşturmaktadır. Fransa ve Belçika’da bu vergi uygulanmasına rağmen toplam vergi gelirleri içindeki oranı (% 0,5 ile) oldukça düşüktür. Türkiye’de ise net servet vergisi uygulanmamaktadır.

Tablo 5: Net Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lüksemburg	6.6	6.5	5.2	5.1	5.5	5.4	5.3	5.5	5.7	6.9
Fransa	0.5	0.5	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Belçika	0.1	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.4

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

Tablo 6’da veraset ve intikal vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payına yer verilmektedir. AB ülkeleri içinde bu verginin oranı oldukça düşüktür. Veraset ve intikal vergisinin 2015 yılında toplam vergi gelirleri içindeki oranı Belçika’da % 1,6, Fransa’da % 1,2, Birleşik Krallıkta % 0,7 iken Türkiye’de ise bu oranların oldukça altında % 0,1 seviyesinde kalmaktadır.

Tablo 6: Veraset ve İntikal Vergisinin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Belçika	1.4	1.4	1.4	1.4	1.5	1.5	1.6	1.8	1.6	1.6
Fransa	1.0	1.1	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	1.1	1.0	1.2
B. Krallık	0.7	0.8	0.6	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6	0.7	0.7
Türkiye	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

Finans ve sermaye işlemleri üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirlerine oranı Türkiye’de % 3,8, Belçika ve Birleşik Krallıkta % 2,4 ve Fransa’da % 1,4 seviyesindedir. Türkiye’de servet vergilerinin içerisinde finansal işlemler vergisi yer almamaktadır. Bununla birlikte yurtdışından sağlanan krediler, döviz satış işlemleri ve hisse senedi alım satım kazançları üzerinden vergiler alınmaktadır. Ülkemizde “Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu” ve “Banka ve Sigorta Muamele Vergisi” bu kapsamda alınan vergilerdir. Finans işlem vergisini en yaygın uygulayan AB ülkelerinin başında Birleşik Krallık gelmektedir (Güler vd., 2012: 26-29).

Tablo 7: Finansal ve Sermaye İşlemleri Üzerinden Alınan Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye	2.7	3.0	2.8	2.8	3.1	3.0	3.2	3.7	3.8	3.8
Belçika	2.5	2.5	2.3	2.1	2.2	2.3	2.2	2.2	2.3	2.4
Birleşik Krallık	2.7	2.9	1.8	1.5	1.8	1.6	1.6	2.0	2.4	2.3
Fransa	1.5	1.5	1.3	1.0	1.3	1.4	1.3	1.2	1.3	1.4

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

Tablo 8’de ise çoğu AB ülkesinde çevre vergisi olarak tahsil edilen fakat Türkiye’de servet vergileri içinde yer alan motorlu taşıtlar vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payına yer verilmiştir. Toplam vergi gelirlerinin içinde motorlu taşıtlar vergisinin payı Türkiye’de % 1,7 seviyesinde iken Birleşik Krallık ve Belçika’da % 1,2, Fransa’da % 0,3 seviyesindedir. Türkiye motorlu taşıtlar vergisi gelirleri bakımından bu ülkelerin üzerinde bir paya sahiptir.

Tablo 8: Motorlu Taşıtlar Üzerinden Alınan Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Oranı (%)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Belçika	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3	1.2	1.1	1.1	1.1
Fransa	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
B.Krallık	1.1	1.2	1.2	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2
Türkiye	1.9	2.0	2.0	2.0	1.9	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7

Kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#>

SONUÇ

Geçmişten günümüze servet mali gücü temsil eder ve servet sahiplerinin mali gücü yüksek bireyler olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle bu kişilerin sahip oldukları servet unsurları üzerinden vergi alınması benimsenmiştir. Servet üzerinden alınan vergiler sosyal fonksiyonu sağlamaya yönelik olduğu için, toplam vergi gelirlerinin içinde bu verginin payı gelir ve harcama vergilerine göre oldukça düşük seviyededir. Bu durum tüm AB ülkeleri ve Türkiye için geçerlidir. AB ülkeleri içerisinde servet vergilerinin toplam vergi gelirleri içindeki payı en yüksek olan ülkeler Birleşik Krallık (%12,5), Fransa (%8,9), Lüksemburg (%8,9), Belçika (%7,8) ve İspanya (%7,1) iken, Türkiye (%4,9) bu ülkelerin oldukça gerisinde kalmaktadır. Servet vergilerinin GSYH içindeki payına göre bakılırsa Birleşik Krallık (%4,1), Fransa (%4,1), Belçika (%3,5), Lüksemburg

Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması

(3,3) ve İtalya (%2,8) ilk sıralarda yer alırken, Türkiye’de servet vergilerinin GSYH içindeki oranı % 1,5 seviyesindedir.

Avrupa Birliğine üye ülkelerde alınan servet vergileri içinde ilk sırada emlak vergisi gelmektedir. Üye ülkelerin tamamı tarafından kullanılan bu vergi, hem emlak sahiplerinden her yıl düzenli bir şekilde hem de gayrimenkulün transferi üzerine bir defaya mahsus olarak tahsil edilir. Çoğu AB ülkesinde servet üzerinden alınan vergiler içinde en büyük pay bu vergiye aittir. Toplam vergi gelirleri içinde servet vergilerinin payı diğer AB ülkelerine göre yüksek olan ülkelere bakacak olursak Birleşik Krallıkta % 12,5 olan servet vergilerinin payının % 9,5’i emlak vergisine aittir. Fransa’da ise % 8,9 olan toplam servet vergilerinin payının, % 5,7’si emlak vergisine aittir. Belçika’da ise toplam servet vergisi payı %7,8 iken, emlak vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki oranı % 3 seviyesindedir. Türkiye’ye bakacak olursak emlak vergisi uygulamasında bu ülkelerin oldukça gerisinde kaldığımızı söyleyebiliriz. Türkiye’de toplam servet vergilerinin payı % 4,9 iken emlak vergisinin payı % 1,5 seviyesindedir.

Diğer vergi ise üye ülkelerin çoğunda kullanılan veraset ve intikal vergisidir. Bu vergi üye ülkelerin çoğunda kullanılmasına rağmen bu vergiden toplanan gelirler oldukça düşüktür. Üye ülkeler arasında veraset ve intikal vergisinin toplam vergi gelirlerine oranı Belçika’da % 1,6, Fransa’da % 1,2 ve Birleşik Krallık’ta %0,7 iken, Türkiye’de bu oran % 0,1 ile sıfıra oldukça yakındır.

Bir diğer vergi ise üye ülkeler içinde nadiren kullanılan net servet vergisidir. Bu vergi bazı AB üyesi ülkelerde uygulanmasına rağmen Lüksemburg dışında toplam vergi gelirlerine etkisi yüksek olan başka bir ülke yoktur. Lüksemburg’da servet vergilerinin toplam vergi gelirlerine payı % 8,9 iken, bunun içinde net servet vergisinin payı % 6,9’dur. Net servet vergisini kullanan diğer AB ülkeleri olan Fransa ve Belçika’da bu verginin toplam vergi gelirlerine oranı % 0,4 seviyesindedir. Türkiye’de ise net servet vergisi uygulaması mevcut değildir.

AB ülkelerinin çoğunda motorlu taşıtlar vergisi servet vergisinden ziyade bir çevre vergisi olarak kullanılmaktadır. Çoğu AB ülkesinde bu vergi tahsil edilirken araçların doğaya verdiği zarara göre hesaplama yapılmaktadır. Türkiye’de böyle bir uygulama mevcut değil ve motorlu taşıtlar vergisi bir servet vergisi durumundadır. Toplam vergi gelirleri içinde motorlu taşıtlar vergisinin payı Türkiye’de % 1,7, Birleşik Krallıkta % 1,2, Belçika’da % 1,1 ve Fransa’da % 0,3 seviyesindedir. Ayrıca bazı AB ülkelerinde

finansal işlem vergisi de kullanılmaktadır. Türkiye’de ise doğrudan finansal işlemler vergisi uygulaması bulunmamaktadır. Fakat finansal işlemler üzerinde başka vergiler tahsil edilmektedir. Finansal işlemler üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirlerine oranı Birleşik Krallık ve Belçika’da % 2,4 ve Fransa’da % 1,4 seviyesindedir. Görüldüğü üzere servet vergileri içerisinde Türkiye’nin AB ülkelerine göre öne çıktığı vergi sadece motorlu taşıtlar vergisidir.

Genel olarak değerlendirmek gerekirse; AB üyesi ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de servet vergilerinin oranı gelir ve harcama vergilerine göre düşüktür. Ancak bu oranın artırılması mümkün olabilir. Özellikle çoğu AB ülkesinde servet vergileri içerisinde önemli bir paya sahip olan emlak vergisinin ülkemizdeki payı oldukça düşük kalmaktadır. Emlak vergisi gelirlerini arttıracak yeni uygulamalar ile AB ülkelerindeki ortalamalar yakalanabilir. Belediyelerin emlak vergisi gelirlerini tahsil etme konusunda yetersiz kaldığını düşünürsek, Fransa da uygulandığı gibi emlak vergisi tahsilatı merkezi idare tarafından yapıp, gelirler direk belediyelere aktarılabilir. Bu vergide uygulanan istisna ve muafiyetlerde azaltılarak verginin tabanı genişletilebilir. Sonuçta emlak ülkemizde servetin en önemli göstergelerinden birisidir. Ülkemiz açısından göze çarpan bir diğer vergi ise veraset ve intikal vergisi uygulamasıdır. Bu vergi çoğu ülkede düşük olmasına rağmen ülkemizde neredeyse sıfır düzeyindedir. Ülkemizde bu vergi uygulamasının adı var fakat geliri yok derece kadar azdır. Ülkemizde % 1’den başlayan bu verginin tarifesi, AB ülkelerinde olduğu gibi en düşük % 5’lere çekilebilir. Ayrıca ülkemizde uygulanan istisnalar azaltılarak, emek harcanmadan elde edilen kazancın tamamına yakının vergilendirilmesi sağlanabilir. Net servet vergisi uygulaması ülkemizde mevcut değildir. Bazı AB ülkelerinde uygulanmakta olan bu verginin, uygulanan ülkelerde (Lüksemburg dışındaki) toplam vergi gelirleri içindeki payı son derece düşüktür. Yatırım kararlarını, ekonomik büyümeyi ve sermaye hareketliliğini olumsuz etkilediği için çoğu AB ülkesi bu vergiyi uygulamadan kaldırdığından, Türkiye için önerilebilecek bir konumunda değildir. Türkiye’nin AB ülkelerine göre öne çıktığı motorlu taşıtlar vergisi ve finansal işlemler vergisi ise günün koşulları dikkate alınarak yeniden düzenlenmeli, ancak bu uyarılama yapılırken vergi geliri kaybının yaratılmamasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- BİLİCİ, Nurettin (2012), *Vergi Hukuku*, Seçkin Yayın.
- CAPİTAL (2016), 2016 Vergi Rehberi.
- CHATALOVA, Natalia ve EVANS, Chris (2013), “Too Rich to Rein in? The Under-utilised Wealth Tax Base”, *eJournal of Tax Research*, Volume 11, Number 3, ss: 434-452.
- European Commission (2014), Cross-country Review of Taxes on Wealth and Transfers of Wealth, Specific Contract No:8.
- ERDEM, Metin, ŞENYÜZ, Doğan ve TATLIOĞLU, İsmail (2012), *Kamu Maliyesi*, Ekin Yayın, Bursa.
- Gelir İdaresi Başkanlığı (2012), Vergilendirme/Taxation Bülteni, Mart 2012.
- Gelir İdaresi Başkanlığı (2014), Vergilendirme/Taxation Bülteni, Sayı:8, Ağustos 2014.
- GİB (2016), (http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_22.xls.htm) (06.01.2017).
- GÜLER, Begüm; KELEŞ, Esra ve Uçar, Özgür (2012), *Finansal İşlem Vergileri ve Avrupa Birliği Uygulaması*, Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı. (http://www.ab.gov.tr/files/EMPB/finansal_islem_vergisi_empb_print_version.pdf) (06.01.2017).
- MCDONNELL, Thomas A. ve TASC (2013), “Wealth Tax: Options for its Implementation In the Republic of Ireland”, *NERI Working Paper Series*, No:6, ss.1-67.
- OECD.DATA, <https://data.oecd.org/tax/tax-on-property.htm#indicator-chart>, (05.03.2016).
- OECD.Stat, <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV#> (04.01.2017).
- ÖNCEL, Mualla, KUMRULU, Ahmet ve ÇAĞAN, Nami (2014), *Vergi Hukuku*, 23. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- ÖZ, Ersan, KUTBAY, Hüseyin ve BUZKIRAN, Davut (2014), “Türk Servet Vergisine Modern Bir Yaklaşım”, *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4.
- PEHLİVAN, Osman (2015). *Kamu Maliyesi*, 7. Baskı, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- PEHLİVAN, Osman (2015). *Vergi Hukuku*, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- PWC, (2015), Worldwide Tax Summaries Corporate Taxes 2015/16, www.pwc.com/taxsummaries.

ŞENYÜZ, Doğan, YÜCE, Mehmet ve GERÇEK, Adnan (2016), *Türk Vergi Sistemi*, 13. Baskı, Ekin Basım Yayın, Bursa.

TUNCER, Selahattin (1957), “Yaşayan Servet Vergilerinden Örnekler”, *Maliye Enstitüsü Konferansları 9. Seri 1963*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, ss. 55-84.

TURHAN, Salih (1998), *Vergi Teorisi ve Politikası*, Filiz Kitabevi, 6. Baskı, İstanbul.

UN-HABITAT (2013), *Property Tax Regimes in Europe*, The Global Urban Economic Dialogue Series, <http://mirror.unhabitat.org/pmss/getElectronicVersion.aspx?nr=3475&alt=1>, (01.08.2016).

YALÇIN, A. Zafer (2013), “Potansiyel Bir Çevre Vergisi Olarak Motorlu Taşıtlar Vergisi: Avrupa Birliği ve Türkiye Arasında Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 2, 141-158.

1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 29.07.1970.

197 Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 18.02.1963.

7338 Sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, 08.06.1959.